

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINA — JURISPRUDENȚA — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE

PRIM-REDACTOR: ION N. CESARESCU

REDACTOR-PROPRIETAR: I. S. CODREANU

ABONAMENTUL

Pe an, în România	30 lei
6 luni	16 "
3 luni	8 "
Stăinătate: 40 lei pe an, 20	6 luni

Apare de două ori pe săptămână
sub direcțiunea unui comitet

Abonamentele se plătesc tot-d'a-una înainte

Redacția & Administrația
București, CALEA RAHOVEI—5
Lângă Palatul Justiției
TELEFON № 1698**S U M A R**

Despre perimare, de d-l C. Orănescu;

JURISPRUDENȚA:Curtea de casație, s. III: *Benedict Limburg & Co cu S. Hertz*;
Curtea de apel București, s. II: *Locotenent Emanoil cu Smaranda Emanoil, născută Christescu, cu o Notă.*

Despre perimare

Această chestiune destul de importantă prin consecințele ei, legiuitorul o tratează în câte-va articole din procedura civilă.

Art. 257. «Orî-ce acțiune, opoziție, contestație, apel, recurs în casație, sau cerere de revizuire, se va perima după cererea părții interesate, chiar în privința, nevrâstnicilor, interzișilor sau celor puși sub consiliu judiciar, dacă partea va lăsa să treacă doi ani, de la cel din urmă act de procedură».

Actul de procedură este orî-ce dispoziție pe care a incuviințat-o judecătorul în cercetarea pricinei.

Se privește ca act intrerupător de perimare, orî-ce act de procedură făcut de partea interesată, cu caracter contradictor.

Partea care voește perimarea va trebui să facă o cerere către instanța respectivă, dovedind și plata taxei citației, sau alăturând actul de sărăcie.

Judecătorul îndată ce primește cererea, va ordona de urgență constatarea de fapt a tuturor actelor de procedură a pricinei a cărei perimare se cere, dispunând tot odată citarea de urgență a părților pentru o zi cât se poate mai apropiată.

La ziua înfățișerei, judecata, după ce va asculta pe părți, se va pronunța asupra cererii de perimare.

Hotărârea de perimare sau de respingere a cererii de perimare se va da fără drept de opoziție și fără drept de apel, însă cu drept de recurs și în termen de o lună de la data pronunțării hotărârei.

Hotărârea Curții de Casație se va da fără drept de opoziție.

Iar textul vechi care dăduse naștere la atâtea controverse cari au provocat modificarea actuală,

avea cuprinderea următoare: «Judecata va fi perimată după cererea părții interesate, chiar în privința minorilor și interzișilor, dacă partea va lăsa să treacă doi ani de la cel din urmă act de procedură fără să reînceapă judecata. Peremțiunea se va declara prin o hotărâre dată fără vre-o chemare a părților».

Din art. 258 și 259, vedem că părțile vor putea redeschide o nouă acțiune în urma perimării, dacă dreptul n'a fost prescripționat, putându-se folosi de anumite probe adunate în timpul instanței perimate. Iar art. 329 pr. civ. ne spune că perimarea apelului dă hotărârei aflate puterea lucrului judecat.

În sfârșit mai avem oare-cari peremțiuni speciale, cum e aceea prin șeșe luni a comandamentului prevăzută de art. 500 pr. civ. și peremțiunea prevăzută de art. 1786 c. civ. relativ la rangul ipotecelor a căror inscripțiune n'a fost reînnoită timp de 15 ani. Greșit, credem noi, numesc unii această dispoziție, o prescripție, căci cum vom vedea prescripția stinge un drept, pe când peremțiunea nimicește niște forme procedurale. Or, art. 1786 c. civ. nu stinge față de părțile contractante dreptul ipotecar, care poate fi reînnoit chiar după expirarea termenului de 15 ani, însă își pierde rangul față de terții. Dreptul subsistă și-și conservă privilegiul față de creditorii ipotecari posteriori reînnoirii inscripției și față de cei chirografari. Deci e vorba de o formă procedurală care se perimă nu se prescrie.

Vom căuta să semnalăm diferitele discuțiuni ce provoacă încă această chestiune, arătând și starea jurisprudenței noastre de la modificarea textului vechi până azi. Și pentru a fi mai complecți, vom face și istoricul acestui principiu de drept, referindu-ne pentru aceasta la tratatele de procedură a lui Boitard (leçons) Bouier și Garçonnet, autori după cari ne-am călăuzit în unele puncte privitoare la chestiunea noastră.

Dar să căutăm mai întâi a defini perimarea. Perimarea e stingerea unui act de procedură și se operează prin desinteresarea părții un timp oare-care.

Am spus mai sus că ea se deosebete de pre-

scripție după cum se deosibește și de desistare. Prescripția stinge și dreptul odată cu acțiunea, opoziția, etc., pe când în perimare se perimă instanța rămânând integral dreptul. Se poate întâmpla ca perimarea să aibă ca consecință prescripția, dar aceasta numai pe cale de consecință, mediat și indirect, nu prin esența ei și anume atunci, când termenul de perimare se îndeplinește odată cu acel al prescripției, în care se confundă.

De desistare de asemenea se deosibește peremțiunea pentru că cea dintâi e rezultatul voinței, pe când cea-îaltă al neglijenței.

Origina perimării e în dreptul roman, unde se oprea în *judicia legitima*, instanțe angajate la Roma sau la cel mult o milă depărtare împrejurul Romei, între părți cari aveau dreptul de cetate și înaintea unui singur judecător. Timpul era de 18 luni în virtutea legii *Iulia judiciaria*. Perimarea se mai opera și în *judicio imperio contententia*, instanțe cărora le lipsea una din condiții ca să fie *judicia legitima*. Și se opera în timpul dreptului formular când reclamantul care obținuse formula de la magistrat, nu putuse obține judecarea înaintea împlinirii unui an, când expirau puterile magistratului care dăduse formula.

Origina istorică mai directă din care a trecut peremțiunea în dreptul modern e legea a 13 din codul *De judiciis* a lui Justinian, care declară de la început că «*proferandum nobis visum est, ne lites fiant pene immortales, et vilae hominum excedant*». De aci se vede și scopul ei, ca să pună capăt proceselor să nu se prelungească la nesfârșit din tată în fiu, servind ca un stimulent părților. Din constituția lui Justinian a trecut în vechea jurisprudență francesă a parlamentelor și apoi în vechile ordonanțe. Însă ea nu era admisă, de toate provinciile și în acelea unde era admisă, nu era supusă unor reguli uniforme. Unele o confunda cu prescripția și nu o admiteau de cât atunci când concura cu prescripția dreptului.

Altele admițând-o varia în privința timpului necesar pentru îndeplinirea ei. Unele o considerau îndeplinită de drept, în altele trebuia cerută.

Ordonanța lui Rousillon din 1539 și codul Michan din 1563, au încercat zadarnic să uniformizeze regulile peremțiunii, căci, spune Garconnet, sau au întâlnit o rezistență pasivă, sau un refus de înregistrare.

Ordonanța din 1667 renunță la încercările făcute de cele anterioare, și lasă uzajului din fiecare provincie toată puterea, iar pentru resortul parlamentului din Paris o reglementează o decizie din 28 Martie 1692. Acestei stări de lucruri a pus capăt procedura francesă reglementând-o uniform pentru întreg imperiul și fixând termenul

la trei ani și se obține după ce părțile au fost citate contradictor.

Genevezii au adoptat un alt sistem, considerând instanța perimată de drept, după trecerea timpului prevăzut. «Nu mai cerem, zice Bellot, în expunerea de motive, un nou proces, care aduce după sine pledoarii, opozițiune, apel spre a putea obține stingerea celui dintâi. Sistemul procedurii francese ridică peremțiunii ori-ce beneficiu. Abandonul unui proces se capătă cu prețul altui proces» (Pr. civ. S. Nenoveanu). Legiuitorul nostru, așa cum era reglementată perimarea în vechea procedură, adoptase un sistem mixt. Ea nu se îndeplinește de drept ca la genezezi, ci trebuie să intervie o hotărâre a instanței, după cererea părții interesate, fără însă a se cita contradictor părțile ca la francesi.

Cu modificările cari au fost aduse procedurii civile, sistemul a fost schimbat, admițându-se principiul procedurii francese, ca perimarea să fie cerută de partea interesată și părțile citate contradictor. Însă introduce și alte modificări, cari îi dau caracterul unui sistem propriu procedurii noastre, ridicând formal dreptul de opoziție și apel și recunoscându-i necesitatea urgenței.

Ne vom ocupa numai de peremțiunea propriu zisă, căreia se aplică regulile din articolele citate, despre perimarea unei judecăți.

Din textul art. 257 se vede că se poate perima ori-ce instanță, în ori-ce grad de jurisdicție, fie acțiune introductivă, fie opozite, în apel ca și în recurs. În privința aceasta textul e categoric. De asemenea, ne spune textul, contestațiunile sunt supuse aceleași reguli. De aci se poate vedea, că de și în principiu actele de urmărire și în general actele extrajudiciare, nu se pot perima, de oare-ce textul ne vorbește de perimarea unor litigii, cari au un caracter contradictor, însă când actele de urmărire dau naștere unui incident, în urma căruia se angajază instanța între părți printr-o contestațiune, aceasta se poate perima ca ori-ce acțiune. Și se înțelege de ce actele de urmărire nu pot fi perimate, ele neconstituind un litigiu contencios, ci fiind consecința unui litigiu terminat, care se poate prescrie dar nu perima. Ea se aplică și acțiunilor imprescriptibile ca și celor a căror obiect interesează ordinea publică, de oare-ce legea nu distinge, e de ajuns să fie litigiu.

Sunt însă o serie de acțiuni, față de cari peremțiunea prin doi ani e lipsită de efectul de care îl acordă legea, peremțiunii în general. Acestea sunt acțiunile cu o prescripțiune de scurtă durată și anume de șase luni pentru casurile prevăzute de art. 1903 C. civ. și un an pentru cele prevăzute de art. 1904 C. civ. În aceste cazuri drep-

tul și acțiunea sunt prescrise înaintea termenului de perimare. În cazul acesta care e efectul perimării? Necontestat că și în aceste cazuri termenul perimării e același, la efectul ei însă se adaugă o altă consecință juridică. De unde în casurile comune rezultatul ei este de a stinge instanța la o acțiune introductivă, rămânând părții dreptul unei noi acțiuni și numai excepțional stingând și dreptul, atunci când se confundă cu prescripția, aci acesta va fi cazul general. Și în tot-d'auna prin perimarea unor astfel de acțiuni se va stinge dreptul. Scopul și utilitatea ei în aceste spețe e destul de important de oare-ce împiedică pe reclamant de a-și valorifica dreptul printr'un act de procedură, care ar face să renască dreptul ținut viu prin introducerea acțiunii înaintea îndeplinirii prescripțiunii. În aceste cazuri prin peremțiune se stinge și dreptul fiind prescris în acest interval.

Dar acțiunea de perimare se poate perima?

Chestiunea e delicată și a făcut obiectul unei deciziuni a Curței de apel din Iași (Decisiunea No. 35/904). Iată o acțiune lăsată în părăsire timp de doi ani. Pârâtul introduce o cerere de perimare pe care de asemenea o părăsește timp de doi ani. Poate reclamantul să o perime? Să vedem care e situațiunea ce se creează părților în acest cas. Din două lucruri unul, spune Garçonnet (vol. VI, pag. 745) «Său această peremțiune va face să reinvie cererea originară a căreia perimare n'a fost obținută, căci e presupusă a nu fi fost cerută nici o dată; sau această peremțiune va atrage după sine pe cea a cererii originare. Căci dacă nici un act de procedură n'a fost făcut timp de două ani (trei la francezi) și cererea de perimare găsindu-se astfel stinsă, *a fortiori*, cererea originară va fi de asemenea stinsă. Or această cerere nu poate nici să reinvie, de oare-ce a dormitat timp de doi ani, nici să se perime, căci perimarea nu poate fi pronunțată de cât după cererea reclamantului, care în mod virtual a cerut-o, opunând peremțiunea pârâtului și se știe că reclamantul nu poate cere perimarea propriei sale instanțe». Dilemă ingenioasă, spune Garçonnet, la care e ușor de răspuns. În adevăr, admitând peremțiunea primei cereri de perimare, soluțiunea la care ajungem e simplă și ei nu se opune nici textul nici spiritul legii. În adevăr perimându-se cererea de perimare, acțiunea originală reinvie integral, căci cererea de primare a pârâtului se presupune a nu fi existat nici-odată.

La această concluziune ajunge și majoritatea Curței de Iași prin decisiunea semnalată mai sus, pe motivul că o astfel de cerere trebuie considerată ca ori-ce acțiune «de oare-ce judecata are loc în contradictor față cu părțile și deci intră în prevederile art. 257 Pr. civ.». Minoritatea represen-

tată prin domnul Consilier Suciu, e de părere că nu se poate perima o perimare, căci ea nu poate fi cuprinsă în cuvântul *acțiune* din art. 257, de oare-ce, dacă legiuitorul ar fi vroit să dea acestui cuvânt o sferă așa de largă, ar fi cuprins și opoziția și contestația fără să le anumeze aparte. Și apoi e și inutilă, de oare-ce acel ce se găsește față de o perimare urmata de o sentință judecătorească «n'are de cât să redeschidă judecata și prin aceasta să-i paralizeze ori-ce efect».

Nu putem admite părerea minorității de oare-ce e textul legii care ne spune, că legiuitorul s'a referit fără distincție la toate acțiunile «ori-ce acțiune...» spune art. 257. Că nu a vroit să cuprindă în această generalizare și opozițiile, contestațiile, apelurile, recursurile, revisuirile, pe care le denumește special enumerându-le, se explică. Cuvintele, ori-ce acțiune, se aplică la toate acțiunile introductive. Dacă în urmă adaugă opoziția, contestația etc. e pentru-că a vroit să arate lămurit, că la ori-ce acțiune, în ori-ce stare și înaintea ori-cărui grad de jurisdicție, perimarea e admisibilă. În ce privește al doilea argument consecință a celui dintâi că legiuitorul a eliminat, de oare-ce a găsit-o inutilă, de asemenea îl credem neintemeat și tot prin consecință cade și el. Credem că reclamantul nu va putea să reinceapă procedura și aceasta să fie de ajuns ca să paralizeze efectul cererii de perimare, căci prin introducerea ei, care nu poate fi înlăturată de cât printr'o hotărâre judecătorească sau prin voința părții, s'a pus un obstacol în calea acțiunii principale.

* * *

Am văzut de asemenea că art. 257 perimă și opozițiile, apelurile, recursurile, revisuirile: E întrebarea care e efectul acestor perimări? Mai importantă e chestiunea în ce privește opoziția. Și aci trebuie să distingem două cazuri, după cum e vorba de perimarea cerută de pârât asupra opozițiunii reclamantului la hotărârea prin care i-se respinge acțiunea în lipsă și perimarea cerută de reclamant la opozițiunea pârâtului în contra hotărârei prin care s'a admis acțiunea în lipsă.

La francezi și la noi sub vechea procedură, chestiunea era controversată. Era întrebarea se perimă numai opoziția sau odată cu ea și acțiunea. Garçonnet (loc. cit.) răspunde afirmativ pe motivul că «l'opposition n'est qu'une partie et une suite de l'instance qui l'a précédée et avec laquelle elle se confond». În acest caz reclamantul care ar cere perimarea opoziției pârâtului și-ar perima însăși acțiunea sa și acest drept Garçonnet îl refuză în alt loc reclamantului, punându-se astfel în contradicție cu el însuși. Ca reclaman-

tul să nu ajungă la acest rezultat nu-î rămâne de cât să abandoneze prima acțiune și să înceapă alta nouă. La același rezultat ajungem când pârâtul ar cere perimarea opoziției reclamantului.

În sistemul nostru, în acest din urmă caz, perimarea de către pârât a opoziției reclamantului duce la același rezultat ca și în primul sistem căci reclamantul va trebui să reînceapă instanța.

La noi cum am spus, controversa a fost tăiată prin lămuririle date în Senat de d. C. Disescu, ministru al justiției, în urma interpelării d-lui senator Virgil Poenaru, cu ocazia votării art. 258. Domnul ministru declară că înțelege să schimbe sistemul practicat până atunci de unele instanțe judecătorești, arătând că se perimă opozițiunea numai, nu odată cu ea și instanța, căci zice domnia sa «perimarea fiind o armă pentru dărâmarea instanței, m'ășî omorâ cu aceeași armă pe mine» și mai departe «perimarea dată în favoarea unei părți nu se poate întoarce în contra ei. În întâia instanță, efectul perimării este de a perima actul de procedură, așa în cât oponentul care e neglijent, va trebui să știe că i-se perimă opozițiunea».

În ce privește apelul avem textul categoric al art. 239, care declară perimat numai actul de procedură dând hotărârei autoritatea lucrului judecat și putându-se deci executa.

Am văzut că acțiunea trebuie introdusă în termen de doi ani de la cel din urmă act de procedură și timpul trebuie socotit pe zile ca în dreptul comun, nu pe ore căci legea nu prevede această dispozițiune specială. În această privință iarășî e o deosebire la noi și la francezi. La ei termenul este de trei ani și poate fi prelungit la trei ani și jumătate în cazurile prevăzute de art. 254 Pr. civ. și anume prin moartea uneia din părți, prin interdicția sa sau punerea sub consiliu judiciar, prin moartea procuratorului uneia din părți și prin încetarea funcțiunilor tutorelui, curatorului sa sau consiliului judiciar, dacă aceste evenimente se întâmplă în cursul celor trei ani de la ultimul act de procedură.

Aceste cazuri cari suspendă însăși judecata, ar fi trebuit ca o consecință să suspende și termenul de perimare și să prelungească timpul cum a făcut legiuitorul francez. Legiuitorul nostru însă neadoptând acest sistem, de care a avut cunoștință și pe care intenționat l'a înlăturat, la noi perimarea va curge în toate aceste cazuri și termenul se va împlini la aceeași dată. În acest sens Curtea de Iași, s. I, decizia No. 29/902.

Cine poate cere perimarea? Ori-ce acțiune etc. «se va perima după cererea părții interesate».

În întâiul rând de sigur acest drept aparține

reclamantului și pârâtului. El însă poate aparține ori-cărei persoane care are un interes în cauză.

Așa de exemplu chematul în garanție, intervenientul, pot de asemenea cere perimarea în toate casurile în care va putea reclamantul, pârâtul sa sau reprezentanții lor. Același drept îl au succesorii și creditorii în baza art. 974 C. civ., căci toate aceste persoane pot avea interesul să obțină o hotărâre câștigătoare, sa sau a se apăra în contra unei acțiuni și perimarea e și un mijloc de apărare. Și cu toate că e un mijloc de apărare ea nu constituie o excepțiune propriu zisă și ast-fel scapă regulei ca excepțiunile să fie propuse *in limine litis* și într'o anumită ordine. Totul este ca partea înainte de a o opune să nu facă vre-un act de natură a se înțelege că a renunțat la ea.

Și se pune chestiunea: Pot părțile să renunțe la peremțiune? Cred că da, căci perimarea nu e de ordine publică. Iată ce spune Garçonnet. «Singurul lucru care nu e permis e de a renunța înainte și de a institui astfel printr'o convențiune privată un litigiu, care n'ar mai avea sfârșit. Peremțiunea urmează deci sub acest raport regulelor prescripției. Nu se poate renunța dinainte la o prescripție, dar se poate renunța la o prescripție câștigată».

În contra cui se poate cere perimarea? Art. 257 răspunde că se poate cere chiar în privința nevrâstnicilor, interzișilor și celor puși sub consiliu judiciar. Deci dacă se poate opune acestor categorii de persoane pe cari legea le apără din cauza incapacității lor cu diferite măsuri protectoare, *a fortiori* se poate opune ori-cărei alte persoane, fie chiar o persoană morală, deci și Statului, comunelor, stabilimentelor publice, între soți, falitului reprezentat prin sindic etc.

Într'o hotărâre de adopție, admițând ipotetic că se poate perima, cari sunt persoanele în drept a cere perimarea? Răspunsul îl găsim tot în art. 257. Acele cari au interes, între cari intervine contractul judiciar, adoptatorul, adoptatul și părintii lui. În acest sens și sentința Trib. Dâmbovița cu No. 426/905. Și dacă ipotetic s'ar admite că succesorii adoptatorului ar putea-o introduce în principiu, ea ar fi inadmisibilă în drept, căci ei continuând persoana defunctului, din cele arătate până aci, am văzut că nimeni nu poate perima propria lui acțiune.

Dar e o altă chestiune pe care o pune Tribunalul de Dâmbovița și pe care după părerea noastră o rezolvă într'un mod foarte juridic și a cărui motive ni-le însușim.

Se poate perima o hotărâre de adopțiune? Credem că nu, căci art. 257 pr. civ. ne vorbește de un litigiu, pe când adopțiunea e un contract ju-

diciar, la care instanța judecătorească e chemată numai a constata consimțimentul părților și îndeplinirea condițiilor cerute de art. 309 și urm. C. civ. Că legea vorbește de o hotărîre e o înnadventență, căci nu se hotărăște nimic și nici motive nu se dau spune art. 320 și 321 C. civ. Decî cu drept cuvînt spune Trib. de Dâmbovița ne găsim în fața unui act de jurisdicție grațioasă, a cărei acte de procedură nu se pot perima.

De asemenea Curtea de casație, s. I, prin decisia No. 400/905 decide că hotărîrile cari constată starea de indivisiune și pronunță eșirea din indivisiune nu se pot perima, fiind susceptibile de reformare numai pe calea apelului. E vorba de hotărîrile cari admit în principiu eșirea din indivisiune, credem, casuri în care unele instanțe judecătorești greșit închee jurnale în loc de a da hotărîri. Și într'un cas și în altul, jurnalul său hotărîrea nu sunt acte de procedură și deci nu se pot perima cum decide și Curtea.

Presupunând că într'un proces sunt mai mulți reclamânți sau mai mulți pârîți, dacă unul din ei obține perimarea profită și celor-l'alți coreclamanți sau copârîți? În această privință iarăși avem o decizie a Curței de casație, s. I, No. 229/902.

Art. 68 din Pr. civ. ne spune «că mai multe persoane pot fi împreună reclamante sau împreună pârâte, când este între ele o legătură de interes cu privire la pricină și când dreptul său obligația lor stă pe același temelî juridic sau de fapt». Ca consecință spune Curtea de casație, e de principiu ca atunci când între mai multe persoane există o comunitate de interes, fie-care e presupusă că are un mandat tacit pentru a îmbunătăți situația celor-l'alți și deci și perimarea obținută de una profită tuturor. În acest sens și Garçonnet care spune că efectul peremțiunii este *erga omnes*.

O chestiune care dă naștere la discuție e aceea de a se ști, ce a înțeles legiuitorul prin cel din urmă act de procedură. Legiuitorul definește: «Actul de procedură este ori-ce dispoziție pe care a încuviințat-o judecătorul în cercetarea pricinii» și mai departe «se privește ca act întrerupător de perimare, ori-ce act de procedură făcut de partea interesată cu caracter contradictor».

Cel din urmă act de procedură de la care începe a curge termenul de perimare este său jurnalul de suspendare, și nu numai acesta cum s'a admis de unele instanțe, căci dacă ar fi așa zice Curtea de Craiova, s'ar anihila principiul fundamental al perimării, dar ori-și ce încheere sau jurnal prin care instanța judecătorească încuviințează o dispoziție în cercetarea pricinii,

sau o respinge. (Curtea de apel din Craiova, s. II, decizia din 3 Dec. 1903).

Mai dificil e când e vorba de actele de procedură care întrerup perimarea. Legea cere ori-ce act de procedură cu caracter contradictor, făcut de partea interesată.

Și ast-fel de acte spune jurisprudența aproape unanimă, sunt actele de procedură, sau ori-ce act juridic, menit a fi adus la cunoștința părții protivnice și cari vèdesc intențiunea serioasă a celui ce-l efectuează de a discuta litigiul angajat cu adversarul său. Cum ar fi cererea pentru fixarea unui termen, însoțită de plata citațiilor, sau de actul de paupertate, cu toate că citațiile n'au fost înmânate. (Curtea de Galați, s. II, decizia No. 20/906; C. de cas., s. III, decizia No. 93/906).

De asemenea Curtea de casație insistă temeinic printr'o altă decizie cu No. 394/903 că nu poate fi considerat ca act de procedură cu caracter contradictor, de cât numai acel îndreptat în contra părții protivnice, nu și alte acte de procedură în dreptate în contra altor persoane cu care nu e angajat litigiul. Căci, țice Inalta Curte, numai cele dintâi dovedesc intențiunea serioasă de a sta în judecată și a înlătura presumpția părăsirei instanței care e fundamentul perimării. Cu aceste principii de călăusă, rămâne ca judecătorul să aprecieze, când actul de procedură al părții e din acelea care dovedește intențiunea serioasă de a se judeca și nu constituie o simplă șicană de natură a amâna soluțiunea litigiului.

Actele de procedură cu caracter contradictor e mai greu de stabilit la judecătoriile de ocoale. Căci vedem că la cele-l'alte instanțe, jurisprudența aproape unanimă recunoaște contradictor un act, atunci când e însoțit de plata taxei citațiilor. Dar la judecătoriile de ocoale unde procedura se îndeplinește aproape în tot-deauna de parte nu de portării?

D-l Corneliu Botez în codicele de ședință al judecătorului de ocol, e de părere că aci actul contradictor e atunci, când partea a scos citațiile plătind taxa de zece bani (dar în afacerile unde nu se plătește taxă)? și îndeplinind procedura.

Ar fi fost suficient să spună, îndeplinirea procedurii prin înmânarea citațiilor, căci n'ar fi putut-o face, dacă prealabil n'ar fi plătit taxa, în casurile în care trebuie plătită.

Și credem că numai îndeplinirea procedurii până la termenul fixat, poate constitui un act cu caracter contradictor. Căci scoaterea citațiilor numai, — poate fi o șicană. Partea le poate ține în buzunar fără a le înmâna, nu ca la tribunale, unde e suficient a plăti taxa, pentru ca citațiile să fie înmânate.

D-l Chirulescu, avocat, adnotând în No. 16/904

al *Curierului Judiciar*, o carte de judecată a judecătorei ocolul Dorohoi din 25 Octombrie 1903 pune întrebarea, când o redeschidere a dosarului întrerupe perimarea. Și răspunde, atunci, când din împrejurări rezultă intențiunea serioasă de a se judeca. Și care sunt acele împrejurări? Credem, îndeplinirea procedurii înăuntrul termenului fixat. Prin aceasta răspundem și la o a doua întrebare pusă de Domnia sa, și anume: Dacă la 1 Iunie de pildă se introduce o cerere de redeschidere și la 2 Iunie se face o cerere de perimare, scoțându-se și înmânându-se citațiile în aceeași zi, pe când pentru cererea de redeschidere se înmânează citațiile la 3 Iunie, se poate considera cererea de redeschidere ca un act cu caracter contradictor.

De sigur că da, căci în acest cas criteriul pentru judecător e numărul de înregistrare anterioritatea cererei. Că citațiile au fost înmânate după cele ale perimării e indiferent, partea e obligată să le înmâneze înaintea termenului și să prezinte dovezile la termen, nu mai înainte și poate să le înmâneze chiar în penultima zi a termenului. Nu-i putem noi cere mai mult de cât îi cere legea.

În materie comercială, peremțiunea are același caracter, e supusă aceluiași regule și produce aceleași efecte, ca și în materie civilă, deosebirea e numai, că termenul e redus la jumătate conf. art. 903 C. com.

În comercial s'a pus și următoarea chestiune rezolvată de Trib. Comercial de Ilfov cu sentința No. 823/903.

Starea de moratoriu a unui comerciant, împiedică perimarea unei opoziții; etc., dacă a trecut un an de la ultimul act de procedură?

Chestiune dedusă din art. 839 C. com. din care se vede că în timpul moratorului nu se poate intenta nici continua nici-o acțiune în contra debitorului, dacă ea nu rezultă din fapte posterioare acordării moratorului. Tribunalul de Ilfov spune în considerantele sale, că acestui text, trebuie a i-se da cea mai restrictivă interpretare, fiind vorba de o măsură dilatorie, un termen de grație care se acordă comerciantului jenat în afacerile sale, pentru a nu fi paralizat în încercările lui de a pune capăt situațiunei care a provocat moratorul.

De aceea art. 839 oprește acțiunile cari au un caracter de urmărire, nu și acelea cari au un caracter de conservare, o acțiune care tinde a face să fie recunoscut un drept al creditorului. Ast-fel de acțiuni pot foarte bine a fi supuse perimării.

Respingem această distincțiune arbitrara pe care o face tribunalul de Ilfov. Art. 839 nu dis-

tinge, spune că ori-ce acțiune, or noi am văzut că și cererea de perimare e o acțiune, deci și ea intră în prevederile art. 839 C. com.

Nu poate fi vorba numai de actele de urmărire, căci legea spune, acte de urmărire și acțiuni.

E o altă față însă a acestei chestiuni. Comerciantul poate în acest interval redeschide acțiunea și deci întrerupe perimarea? Dacă răspundem afirmativ, rezultatul e o neegalitate nedreaptă între părți, totuși ea e consecința principiilor puse în texte și nu o putem înlătura.

Efectul perimării este după cum am văzut că stinge procedura și lucrările preparatorii cum spune art. 258 Pr. civ., dreptul însă de a deschide o nouă acțiune nu e stins dacă n'a fost prescris. Acțiunea perimată am văzut de asemenea are efect, erga omnes, ea e considerată ca neavenită și deci nici prescripțiunea nu poate întrerupe. Stinge actele de procedură, nu însă pe cele anterioare sau streine instanței, ca protestul, actele prezentate de părți în susținerea lor.

De asemenea mărturisirile făcute, jurământul prestat sau deferit și refusat, interogatorul nu pot fi supuse peremțiunei spune art. 259 pr. civ.

Lucrul e explicabil. Acestea nu sunt acte de procedură, al doilea dacă ele n'ar mai putea fi opuse în cazul unei a doua acțiuni, principiul s'ar pune în contradicție cu alte principii de drept, de pildă că mărturisirea e opozabilă celui ce a făcut-o (1204 C. civ.) și apoi o parte ar putea reveni asupra jurământului prestat fără să se teamă de sperjur.

Efectele cererei de perimare curg de la data introducerii ei.

În sfârșit art. 257 mai cere ca judecătorul primind o cerere de perimare să ordone de urgența constatarea de fapt a tuturor actelor de procedură a pricinei.

Credem însă că această formalitate nu este esențială și neîndeplinirea ei nu are nici-un efect asupra rezultatului acțiunei de perimare.

Mai relevăm caracterul urgent pe care legiuitorul îl acordă acestor acțiuni prin lipsa dreptului de opoziție și apel rămânând numai acel de recurs și aci iarăși fără opoziție. Lucrul cadrează cu principiul însăși al peremțiunei, al cărei scop este de a pune capăt unor litigii prelungite prin lăsarea în părăsire, considerațiunii cu care o justifică și Romani, unde ea își găsește origina.

G. Orănescu.

1906, Septembrie, Puești.

Judecătorul ocolului Tutova.

A Apărut: TEXTUL CONSTITUȚIUNEI, LEGEI ELECTORALE, PROCEDUREI ELECTORALE, de M. A. Dumitrescu. De vânzare la ziarul *Curierul Judiciar*. Prețul 75 bani.

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, S. III

Audiența de la 20 Septembrie 1906

Președinția D-lui C. G. ȘTEFANESCU, Președinte

Benedict Limburger et Comp. cu S. Hertz

Act de compromis. — Nearătarea obiectului judecății dintre părți. — Nulitatea actului de compromis. — (Art. 342 Pr. civ.).

Neaplicarea acestei dispozițiuni la o clausă compromisorie pusă într'un contract de vindere-cumpărare, când diferendul nu era încă născut între părți.

Renunțare la jurisdicția aleasă prin clausa compromisorie. — Chestiune de fapt.

Dispozițiunile art. 342 din procedura civilă sunt prescise sub pedeapsă de nulitate numai pentru compromisul ce se face pentru judecarea unui proces încă de acum născut; acele dispozițiuni nu se pot aplica unei clause compromisorii, puse într'un contract de vindere-cumpărare, căci părțile nu puteau să prevadă la stipularea acestei clause, ce diferende se puteau naște în viitor între dânsele, pentru a determina de mai înainte obiectul judecății.

Chestiunea de a se ști dacă părțile litigante au renunțat sau nu la jurisdicțiunea aleasă de dânsele prin clausa compromisorie, constituie o chestiune de fapt, care scapă de sub controlul Curții de casație.

Decisiunea 168/906. — Respins recursul făcut de Benedict Limburger et Comp. contra decisiunii comerciale a Curții de apel Galați, s. II, cu No. 3/906, dată în proces cu S. Hertz.

Curtea,

Ascultând pe d-l avocat Em. Antonescu în dezvoltarea motivelor de casare și pe d-l avocat Valerian în combateri.

Deliberând,

Asupra motivului I de casare:

«Violarea art. 342 pr. c. fiind că Curtea de apel a considerat ca valabilă o clausă de arbitragiu cu toate că numele arbitrilor nu este arătat într'un act autentic, pe motivul că, după acea clausă, noi puteam aduce pretențiunea noastră în judecata camerei arbitrale din Marsilia, fără ca Curtea să țină cont că și Camera arbitrală din Marsilia juca în speță rolul de arbitru, iar nu de o instituțiune judiciară având în atribuțiunile ei competența de a judeca litigiul dintre părți».

Având în vedere decisiunea Curții de apel din Galați, s. II No. 3/906, ce este supusă recursului;

Având în vedere că din această deciziune rezultă următoarele:

Că între S. Hertz, comerciant din Brăila, intimatul în recurs, și recurenta firma Benedict Limburger et C-nie, comercianți din Marsilia, a existat mai multe contracte prin care cel dintâi vindea celui de al doilea diferite cantități de fasole;

Că prin contractul din anul 1902 se stipulează că în caz de a se naște vre-un diferend între părți, isvorit din acele contracte, să fie judecați de Camera arbitrală din Marsilia sau de arbitri aleși de părți;

Că, contrar acestei dispozițiuni, S. Hertz cheamă în judecată pe firma Limburger înaintea Trib. de Brăila pentru a fi condamnați să-i plătească 4632 lei 50 bani rest ce pretindea că i se mai datorește din afaceri comerciale;

Că la această acțiune firma Limburger face o acțiune reconvențională;

Că Hertz, retrăgându-și acțiunea sa, se opune la cererea reconvențională, invocând clausa compromisorie prin care părțile și alegeau ca instanță de judecată Camera arbitrală din Marsilia;

Că tribunalul, respingând acest incident, a judecat fondul;

Că ambele părți făcând apel, Hertz își întemeiază apelul pe excepțiunea de necompetință propusă la tribunal, iar acestei excepțiuni firma Limburger opune nulitatea clauzei de mai sus, pe motiv că nu s'a arătat numele arbitrilor în conformitate cu art. 342 pr. civ., și că în tot cazul Hertz adresându-se Trib. Brăila a renunțat la această clausă;

Că Curtea de apel prin susmenționata decizie infirmă sentința apelată și respinge ca rău îndreptată înaintea Tribunalului Brăila acțiunea făcută de firma Benedict Limburger et C-nie contra lui S. Hertz, argumentând că art. 342 Pr. civ. nu este aplicabil în speță și că acțiunea lui Limburger nefiind în legătură cu acea a lui Hertz nu poate fi considerată ca cerere reconvențională, la acțiunea intentată de Hertz înaintea Trib. Brăila care e retrasă și care se referea la altă convențiune de cât aceea în care se prevedea clausa compromisorie;

Considerând că prin convențiunea încheiată între S. Hertz și firma B. Limburger et C-nie din Marsilia, este intercalată clausa compromisorie prin care se decide de către cine are a se judeca diferendele sau procesele ce s'ar naște din acea convențiune;

Considerând că dispozițiunile art. 342 Pr. civ. sunt prescise sub pedeapsă de nulitate numai pentru compromisul ce se face pentru judecarea unui proces încă de acum născut, și aceasta se înțelege, că o asemenea dispozițiune nu putea fi prescise și pentru clausa compromisorie, căci părțile nu puteau să prevadă la stipularea acestei clause, ce diferende se puteau naște în viitor între dânsele, pentru a determina de mai înainte obiectul judecății;

Că, așa fiind, motivul invocat de recurent găsindu-se neîntemeiat, urmează a se respinge ca atare.

Asupra motivului II de casare:

«Curtea, prin exces de putere și violarea principiilor în materie de cereri reconvenționale, n'a ținut cont că adversarul adresându-se la Trib. Brăila, a renunțat la clausa arbitrară și că ast-fel noi eram în drept să ne adresăm la aceeași instanță cu cererea reconvențională, care face obiectul litigiului, fără ca renunțarea adversarului la acțiune să mai poată avea vre-o influență asupra competenței deja dobândită».

Considerând că chestiunea de a se ști dacă părțile litigante au renunțat sau nu la jurisdicțiunea aleasă de dânsele prin clausa compromisorie, constituie o chestiune de fapt de atributul suveran al instanțelor de fond, care scapă de controlul acestei Curți;

Considerând că în speță, instanțele de fond constată din diferitele împrejurări de fapt propuse, că o asemenea renunțare la judecătoria aleși prin clausa compromisorie nu există din partea intimatului S. Hertz; că de și S. Hertz a intentat proces firmei Limburger et C-nie înaintea Trib. Brăila, însă acest proces avea de obiect pretențiuni decurgând dintr'o convențiune cu totul deosebită de cât aceea încheiată cu firma Limburger et C-nie în care se prevedea clausa compromisorie; că, afară de aceasta, cererea reconvențională făcută de această firmă în contra lui S. Hertz nu stătea în nici un fel de legătură cu cererea ce aceasta făcuse în contra acestei firme;

Considerând că, față de aceste constatări de fapt, decizia instanței de apel scapă controlului acestei Curți, și deci motivul invocat urmează a se respinge.

Pentru aceste motive, Curtea, respinge, etc.

CURTEA DE APEL DIN BUCUREȘTI, Secția II

Audiența de la 30 Septembrie 1905

Președinția D-lui C. G. DĂMBOVICEANU, Președinte

Decisiunea corecțională No. 921

Locotenent Emanoil cu Smaranda Emanoil, născută Christescu.

Adulter. — Urmărirea acțiunii de adulter de către soțul inocent în urma desfacerei căsătoriei prin divorț. — Admisibilitate. — (Art. 270 C. penal).

Desfacerea căsătoriei prin pronunțarea divorțului, neputând șterge faptele petrecute pe când căsătoria își avea ființa, de aici rezultă că soțul inocent poate urmări acțiunea în adulter contra soției sale culpabilă de acest delict, chiar în urma desfacerei căsătoriei prin divorț.

Curtea,

Asupra incidentului ridicat de apărare și anume, că fiind desfăcută căsătoria între Locot. Al. Emanoil și Smaranda Emanoil, născută Christescu — inculpata de azi — prin divorțul deja pronunțat, reclamantul L-t Al. Emanoil nu mai are calitatea de soț și, prin urmare, nici dreptul de a mai urmări instanța de adulter;

Având în vedere că prin art. 270 C. penal se creează o excepțiune la regulile punerii în mișcare a acțiunii publice, de oare-ce acțiunea de adulter nu se poate intenta de cât după cererea formală a soțului inocent;

Având în vedere că această excepțiune este bazată pe faptul, — pe lângă că există un interes social pentru garantarea sfințeniei căsătoriei — mai este și acela că cel mai ofensat în afecția și onoarea sa este soțul inocent;

Având în vedere că de și legiuitorul a creat această excepție însă ținând socoteală de interesul familiei și a copiilor eșiți din căsătorie, a căutat să pue la dispoziția soțului inocent, pentru a evita scandalul ce se produce prin urmărirea unei acțiuni publice, stingerea ei ori când în cursul procesului;

Că din termenii întrebunțați de art. 270 și anume; «soțul inocent» și «a rămâne în căsătorie» cari de altminterlea sunt întrebunțați numai pentru cazul de ertare, nu trebuie a se deduce că rolul soțului în procesul de adulteriu ar fi subordonat existenței căsătoriei;

Că de și prin divorț se desface legătura conjugală și încetează prin urmare drepturile de îndatoriri reciproce ale soților, însă aceasta nu poate șterge faptul petrecut pe când căsătoria era încă existentă și nici a avea influență asupra dreptului bărbatului de a exercita drepturile ce îi dă legea pentru faptul comis, pe când încă avea calitatea de bărbat, atât pentru că din nici un text de lege nu rezultă aceasta, cât și pentru că ofensa adusă nu se poate zice că s'a șters prin desfacerea căsătoriei;

Considerând că într un cât prin faptul divorțului soțul ce-l ofensat, nu și-a pierdut dreptul de parte vătămată, prin aceasta se învederează interesul de reclamant și calitatea sa de parte în proces;

Că ast-fel fiind, incidentul ridicat de apărare urmează a fi respins;

Pentru aceste motive, Curtea, în majoritate, respinge incidentul, etc.

(ss) T. T. Djuvara; Em. Anastasiu; V. Pretorian; V. Antinescu.

p. Grefier (s) D. Mladoveanu.

Osebită părere

Având în vedere că, în materie de adulter, soțul inocent, — potrivit art. 270 C. penal, — are dreptul de a pune în mișcare acțiunea publică, și nu numai atât, dar chiar și a cere în cursul procesului stingerea ei, precum și după darea sentinței definitive încetarea pedepsei, dacă va consimți a rămâne în căsătorie;

Având în vedere că chestiunea în discuție este, dacă acest drept ce are de la lege durează numai cât există căsătoria, sau și după desfacerea ei;

Considerând că pentru a vedea întinderea acestui drept, trebuie a ne raporta la termenii întrebunțați de legiuitor;

Că, într un cât atât în partea întâia cât și în partea a doua a art. 270, se vorbește de soțul inocent, nu se poate înțelege de cât de dreptul ce-l are în timpul cât

căsătoria este încă existentă, pentru că numai în acel timp, părțile au calitate de soți;

Că aceasta se confirmă și mai mult din partea finală a art. 270, unde vorbind de încetarea pedepsei precizează în termeni clari «dacă va consimți a rămâne în căsătorie», cuvinte cari chiar după sensul gramatical al textului art. 270 C. p., se referă atât la dreptul soțului inocent de a face să înceteze urmărirea penală, cât și la acela de a putea scuti de executarea pedepsei pe consoțul său condamnat definitiv pentru adulter;

Că, de alt-fel, nu se vede rațiunea juridică că soțul inocent, care s'ar fi despărțit de cel culpabil, să poată opri continuarea pedepsei, dar că nu poate opri executarea pedepsei;

Că, prin urmare, soțul având dreptul de a fi parte și a figura în proces numai cât durează căsătoria, azi fiind deja pronunțat divorțul, încetează dreptul său, și trebuie scos din proces.

Pentru aceste motive, sunt de părere a se admite incidentul ridicat de apărare.

(s) C. G. Dâmboviceanu.

Observație. — Chestiunea judecată de Curtea din București este controversată. S'a decis, în aceeași ordine de idei, că soțul reclamant este în drept a provoca stingerea acțiunii de adulter, chiar în urma desfacerei căsătoriei (Cas. rom. *Curierul Judiciar* din 1897, No. 9 și *Bulet.* 1897, p. 108; *Bulet.* 1898, p. 1113 și *Dreptul* din 1898, No. 79); însă, d. D. Alexandresco combate jurisprudența Inaltei Curți. Veđi t. VII al Coment. sale de drept civil, p. 614, *ad notam*. Veđi de același autor și observația publicată în *Curierul Judiciar* din 1902, No. 71, asupra unei sentințe a tribunalului de Ilfov.

Tot controversată este și chestiunea de a se ști dacă acțiunea este sau nu stinsă prin moartea soțului reclamant. Veđi asupra tuturor acestor chestiuni, Garraud, *Tr. théorique et pratique du dr. pénal français*, V, 1884 urm. (ed. a 2-a); Haus, *Dr. pénal belge*, II, 1168 urm. (ed. a 2-a). Veđi și alți autori citați într'un sens și într'altul de Alexandresco, t. VII, nota de la p. 614 și 615.

(N. R.).

INFORMAȚIUNI

Au apărut în editura «Librăria Nouă», Calea Victoriei 44, de M. A. Dumitrescu: Textul Procedurii civile, Legei jud. de pace, Legei proprietarilor, Legei Curții de casație (Contenciosul administrativ), într'un singur volum format mic de buzunar.

Broșat, Lei 2. Legat cu pânză, Lei 2,50.

* * *

M. A. Dumitrescu, Textul Codului de comerț, din 1887, așa cum e actualmente în vigoare în urma modificărilor din 1895, 1900, 1902 și 1906

Un volum mic de buzunar, broșat Lei 2. Legat în pânză, Lei 2,50.

Comenzile se pot adresa și la Ziarul *Curierul Judiciar*.

* * *

A apărut: Vol. I, ed. II, **Codicele de ședință al Judecătorului de pace**, adnotat și comentat, de d-l **Corneliu Botez**, președinte, s. II, Tribunalul Covurlui. De vânzare la ziarul *Curierul Judiciar*, București. **Prețul lei 5.50.**